

РЕЦЕНЗИЯ

относно конкурса за „ПРОФЕСОР“ по научната специалност „Икономика и управление (Селско стопанство)“, обявен в ДВ бр. 62 от 21.07.2023 г. с кандидат доц. д-р Димо Атанасов Атанасов

Рецензент: проф. д-р Зорница Димова Стоянова, УНСС, област на висшето образование Социални, стопански и правни науки, професионално направление Икономика, научна специалност Икономика и управление (Аграрен и екологичен мениджмънт),

назначена за член на научното жури със заповед № РД-16-899/25.09.2023 г. на Ректора на Аграрен университет, Пловдив

1. Общи данни за кариерното и тематичното развитие на кандидата

Доц. д-р Димо Атанасов завършва средно образование през 1994 г. в Техникум по механизация и автоматизация на селското стопанство, Хасково. През 2000 г. завършва висше образование в Аграрен Университет, гр. Пловдив като придобива степента магистър по специалност Аграрна икономика. На базата на защитен дисертационен труд, през 2013 г. доц. Атанасов придобива образователната и научна степен „Доктор“ по научна специалност „Икономика и управление“.

Доц. д-р Атанасов има над десет годишен професионален опит в земеделския бизнес. От 1994 до 2000 година, той осъществява дейности като: механизирани обработки на земеделски земи, грижа за животните, доставка на суровини, продажба на готова продукция в семейно земеделско стопанство. От 2001 до 2005 г., Атанасов заема позицията отговорник направление „Млечно говедовъдство“ и „Селекция“ в стопанството Alan Gillis Dairy Farm, където осъществява дейности като разработване и оптимизиране на хранителните дажби, селекция на стадото, административна дейност, планиране и организиране на доставките на фуражи, горива, лекарства и механизирани услуги и др. Заетостта на доц. Атанасов в селското стопанство показва натрупаната солидна практическа база от знания за земеделския отрасъл, която впоследствие е използвана и в научно-изследователската и преподавателската му работа.

2. Общо описание на представените материали

В конкурса за „ПРОФЕСОР“ доц. д-р Димо Атанасов Атанасов участва с обща продукция от 25 труда, групирани по следния начин:

- Монографии - доц. д-р Димо Атанасов участва в конкурса с една самостоятелна монография, озаглавена „Роля на Иновациите за Икономическото Развитие на Селското стопанство“, издадена от академично издателство на Аграрен Университет – Пловдив.

- Научни публикации в издания, реферирани или индексирани в световни бази данни Scopus и Web of Science – 19 броя;

- Научни публикации, реферирани в други бази данни – 5 броя.

От представените за рецензиране 25 публикации, 23 са в съавторство, а останалите 2 са самостоятелни. Болшинството от публикациите са на английски език, като голяма част от тях (19 броя) са публикувани статии в издания, индексирани в Scopus и Web of science. На тази база може да се направи извода, че в структурата на видовете публикации преобладават разработки, публикувани в световно известните бази данни (Scopus и Web of science), на английски език и в съавторство.

От представения от кандидата списък с включените за рецензиране публикации за съответствие с минималните национални изисквания за област 3. „Социални, стопански и правни науки“, професионално направление 3.8. Икономика е видно, че според Национални минимални изисквания съгласно ЗРАСРБ (чл.26) и Правилника за приложението му (чл.1а, ал.1), резултатите на кандидата доц. д-р Димо Атанасов са общо 1412,76 т. (при национален минимум 550 т.), от които за: Група А – 50 (50), Група Б – няма, Група В – 100 (100), Група Г – 222,76 (200), Група Д – 675 (100), Група Е – 365 (100).

Група от показатели	Съдържание	Професор	Точки доц. д-р Димо Атанасов
А	Показател 1	50	50
Б	Показател 2	-	-
В	Показател 3	100	100
Г	Сума от показателите от 4 до 10	200	222,76
Д	Сума от показателите от 11 до 13	100	675
Е	Сума от показателите от 14 до края	100	365
Общо		550	1412,76

Кандидатът доц. д-р Димо Атанасов има висок общ резултат, който е около два пъти и половина над изискуемия национален минимум.

3. Основни направления в изследователската работа на кандидата. Демонстрирани умения или заложби за ръководене на научни изследвания (ръководство на проекти, привлечено външно финансиране и др.)

В тематично и съдържателно отношение научната продукция на доц. Атанасов може да бъде групирана в следните 4 направления:

- „Устойчиво аграрно развитие и опазване на природните ресурси“ – 13 броя публикации с № от списъка 1,5,8,9,12,15,17,18,19,21,22,24,25;

- Национални и европейски политики и развитие на земеделския отрасъл – 6 броя публикации с № 2,7,9,10,11,14,16;

- Иновации и развитие на иновативен аграрен сектор - 9 броя публикации с № 6,9,12,13,15,17,18,21,25;
- Регионални трансформации и социално икономическо развитие – 4 броя публикации с № 1,6,20,23.

От представените за рецензиране публикации, високо следва да бъде оценен монографичният труд на доц. д-р Димо Атанасов с наименование „Роля на Иновациите за Икономическото Развитие на Селското стопанство “. Той е издаден през 2023 г. от Академичното издателство на Аграрен Университет. Монографията съдържа: увод, 4 глави, изводи и препоръки. Уводът е целенасочен, като съдържа потребността от изследване в областта на иновациите за развитие на селското стопанство. В тази връзка, доц. Атанасов си поставя за цел на изследването „да се представят основните концепции за икономически растеж на селското стопанство; да се анализира факторната зависимост на устойчивото земеделие; да се оцени ролята на иновациите и технологичните промени за социалната и икономическата му еволюция и да се предложат съвременни решения в синхрон с Европейските зелени политики“. За постигане на целта професионално са формулирани седем етапа за осъществяване на изследването по темата. В първа глава д-р Атанасов обективно представя и отразява различните виждания, съществуващи в съвременната литература за ролята на иновациите за икономическия растеж. Логично се преминава през теоретичните основи на същността и особености на икономическия растеж, характеристиките и ролята на иновациите за устойчиво социално-икономическо развитие. Отделено е специално внимание на еволюцията на концепцията за иновациите и иновационния процес. Логично в тази глава е включена теорията за дифузия на иновациите. Във втора глава по подходящ начин са представени политиките и стратегиите за устойчиво развитие. В тази част на разработката са включени от една страна същността на концепцията за устойчиво развитие и от друга страна д-р Атанасов влиза в конкретика по отношение на разбиранията за устойчиво развитие на селското стопанство. Положителна оценка заслужава частта, посветена на политиките за устойчиво развитие, в която хронологично са анализирани европейски стратегически документи като Рамкова конвенция на ООН по изменение на климата, Протоколът от Киото, Парижкото споразумение и др. Отделено е внимание на аспектите на политиките за зелена трансформация на ЕС и иновационните политики и фондове в България. Третата глава е посветена на иновациите в селското стопанство. Логично първият параграф представя особеностите на земеделието и необходимостта от иновации. Детайлно е дискутирана връзката между иновациите и прецизното земеделие чрез представяне на особеностите, компонентите, технологиите и ползите от прецизното земеделие. В четвърта глава, озаглавена Оценка на ефективността на иновациите, по интересен начин е представено, как иновациите, внедрени в земеделското стопанство въздействат в технически, икономически, социален и екологичен аспект върху неговото развитие. В тази част на разработката систематично са включени методите за оценка на икономическата ефективност от внедряването на нови технологии. Ценни както за изследователите, така и за практиката са изводите и препоръките. В тази част въз основа на представения в

монографичния труд материал, доц. Атанасов извежда в обобщен вид основните идеи на разработката и дава конкретни предложения за проектиране на иновативни аграрни системи.

В списъка с представените за рецензиране публикации за съответствие с минималните национални изисквания за област 3. „Социални, стопански и правни науки“, професионално направление 3.8. Икономика, доц. Атанасов представя осем проекта. На шест от проектите д-р Атанасов е ръководител. Разпределението на проектите по вид и участие е както следва:

- Ръководство на международен научен или образователен проект – 4 броя;
- Ръководство на национален научен или образователен проект - 1 брой;
- Участие в международен научен или образователен проект – 2 броя;
- Участие в национален научен или образователен проект – 1 брой.

Представените от доц. Димо Атанасов разработки показват ясно научните интереси на кандидата за академичната длъжност „професор“ и те са насочени основно към развитието и управлението на аграрния бизнес, развитието на регионите, политиките в сектор земеделие и възможностите за динамизиране на процесите на внедряване на иновации в земеделието. Доц. Атанасов показва добро познаване на теоретичните достижения в изследваните области и е с голям научен потенциал за интерпретации, свързани с направлението, в които са научните му интереси.

Може да се направи заключението, че тематиката на разработките на доц. Атанасов съответства на научна специалност Икономика и управление (Селско стопанство) и рецензираната научна продукция напълно отговаря на изискванията за заемане на академичната длъжност "професор". Направената справка разкрива, че научната продукция на доц. д-р Димо Атанасов и представените разработки надвишават минималните национални изисквания за заемане на академичната длъжност "професор" по направление Икономика, научна специалност Икономика и управление (Селско стопанство).

4. Оценка на педагогическата подготовка и дейност на кандидата. Ролята му за обучението на млади научни кадри

От представените служебни бележки се установява, че доц. д-р Димо Атанасов, като преподавател на пълен трудов договор към катедра „Икономика“ има достатъчна учебна натовареност в ОКС „Бакалавър“ и ОКС „Магистър“. Учебната аудиторна натовареност на доц. д-р Атанасов през последните пет академични години, е 4652,9 часа, по години съответно: 2018/2019 г. - 1169,6 часа; 2019/2020 учебна година - 871,7 академични часа; 2020/2021 г. – 760,5 часа аудиторна заетост, 2021/2022 – 1128,5 и 722,6 часа за учебната 2022/2023, отчетени на база на индивидуален план. Преподавателският стаж на доц. Атанасов е 16 години и пет месеца.

Димо Атанасов е разработил и акредитирал три нови специалности, както следва: 1) „Био икономика“ за ОКС „бакалавър“ в АУ-Пловдив (обучението е стартирало от учебната 2022/2023 г.; 2) „Био икономика“ за ОКС „магистър“ в АУ-Пловдив (стартирало обучение от учебната 2022/2023 г.; 3) „Електронна търговия“

за ОКС „магистър“ в АУ-Пловдив (преподавана от учебната 2022/2023 г.) Кандидатът ръководи и магистърския курс „Био икономика“ в АУ-Пловдив.

Като принос към учебно – преподавателската работа на доц. Атанасов може да се посочи работата му с докторанти. Той има 3 успешно защитили докторанта, а в настоящия момент е ръководител на четирима докторанта.

Може да се обобщи, че доц. д-р Димо Атанасов има богат преподавателски опит и висока степен на подготвеност за заемане на академичната длъжност „Професор“, което дават основание да се даде положителна оценка на учебно-преподавателската работа на кандидата и за неговия принос за повишаване качеството на обучение на студентите. Академичната компетентност на кандидата напълно отговаря на научната специалност „Икономика и управление“ (Селско стопанство).

5. Значимост на получените резултати, доказана с цитирания, публикации в престижни списания, награди, членство в международни и национални научни органи и др.

Справката за цитиране на публикациите на доц. д-р Димо Атанасов в публикации на периодични издания и в сборници от конференции, както и справката за цитиране в книги дават основание да се направи заключението, че научните интереси на доц. Атанасов са обект на интерес от страна на водещи специалисти в областта на аграрната наука.

Общият брой на цитиранията е 66, разпределени както следва:

- 33 цитирания в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация или в монографии и колективни томове;
- 3 цитирания в монографии и колективни томове с научно рецензиране;
- 30 цитирания в нереферирани списания с научно рецензиране.

Представените от кандидата брой точки за цитируемост – 675 точки надвишават над шест пъти минималните изисквания (100 точки за група от показатели Д), които са определени в Правилника за прилагане на ЗРАСРБ за академична длъжност “професор” в област 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8 Икономика.

6. Значимост на приносите за науката и практиката. Мотивиран отговор на въпроса доколко кандидатът има ясно очертан профил на научноизследователската работа

Приемам справката за приносите в научната продукция на кандидата доц. д-р Димо Атанасов. В нея той прецизно е представил основните теоретико-методологически, методически и практико - приложни приноси, които се съдържат в представените за участие в конкурса разработки.

Теоретико - методологичните научни резултати, които имат характер на доразвитие, обогатяване и систематизиране на теоретични знания, свързани с устойчивото аграрно развитие и развитието на регионите са:

❖ Изяснени и обогатени са теоретико - методологичните основи на спецификите на земеделското производство в икономически, социален,

екологичен, институционален и технологичен аспект.

❖ Разширени и доразвити са теоретичните възгледи по теми, свързани с въздействието на факторите на външната и вътрешна среда за функциониране на земеделските стопанства в частност и въздействието им върху развитието на селските райони.

❖ Разширени и доразвити са теоретичните възгледи по теми, свързани с иновациите и иновативните практики и възможността на новите технологии за постигане на устойчиво развитие.

❖ Изяснени и доразвити са становищата на авторите по въпросите на европейските политики и стратегии за постигане на зелена и кръгова икономика.

Методическите приноси на доц. Атанасов са свързани с емпиричните изследвания, анализи и оценки на състоянието и развитието на аграрния отрасъл, националните и европейски политики за развитието на сектора, развитието на регионите. Те могат да бъдат обобщени в следния ред:

❖ Разработена е методика за изследване на факторите на вътрешната среда на земеделските стопанства и за интерпретация на резултатите от него.

❖ Предложена е оригинална иновативна методика за оценка на риска в земеделието и прилагането ѝ от земеделските производители с цел минимизирането му.

❖ Разработен и приложен е методически подход за анализ и оценка на техническата и икономическата ефективност на различни технологии в селското стопанство, които са апробирани в реални условия.

❖ Приложен е иновативен методически модел за трансформацията на различни аграрни производства към принципите на кръговата икономика и устойчивото приложение на биомасата в селското стопанство.

❖ Предложена е методика за оптимално производство от гледна точка на ползите за потребителите и важността на генетичните особености.

Научно-приложните приноси на доц. Атанасов могат да се очертаят на базата на оригинални практико-приложно решения, които се съдържат в научната продукция на кандидата и практическото им приложение. Те могат да бъдат синтезирани както следва:

❖ Предложени са насоки и препоръки за постигането на по-голяма сигурност и устойчивост на производствените системи в земеделието чрез прилагане на управленски подходи за предотвратяване или намаляване на проявяването на рискови събития за земеделските стопанства и контрол на риска.

❖ Предложени са подходи за оценка ефективността на иновациите и новите технологии, като чрез прилагането на различни инструменти може да бъде направен анализ на полезността на дадена иновация за земеделското стопанство и целесъобразността от внедряването ѝ.

❖ На базата на анализа на националните и европейски политики и инструменти за въздействие върху земеделието са предложени практико-приложни решения за постигане на иновативно и устойчиво развитие на аграрния сектор.

❖ Разработени и апробирани са модели за използване на евтини почвени добавки и оползотворяване на биомасата в земеделието, които са приложими в

различни аграрни производства.

❖ Изведени са стратегически решения, свързани с политиките за развитие на земеделието и селските райони на европейско, национално, регионално и локално ниво с цел оптимизиране на използването на ресурсите, динамизиране на процеса на внедряване на иновации, защита на интересите на заинтересованите страни, повишаване на добавената стойност от селското стопанство.

Горепосочените постижения дават основание да се твърди, че научните приноси и практико-приложните резултати доказват високата научна стойност, актуалност и значимост на продукцията на доц. д-р Димо Атанасов.

7. Критични бележки и препоръки

Нямам бележки към учебно-преподавателската и научно-изследователската дейност на доц д-р Димо Атанасов. Бих препоръчала на д-р Атанасов със същата изследователска отговорност и устрем да продължи да обогатява научната си продукция, изследвайки значими за науката и практиката теми.

8. Лични впечатления и становище на рецензента

Познавам доц. Атанасов, неговата публикационна дейност и научните му интереси. Впечатленията ми от него са, че е организиран и последователен в работата си, подхожда отговорно и компетентно към нея и има изградени трайни научни търсения. Чрез изследователската си дейност, д-р Атанасов достига до значими за науката и практиката резултати. Считам, че той е утвърден сред колегията учен, изследовател и експерт. Заеманите от него административни длъжности показват, че кандидатът е признат и като авторитетен администратор.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Въз основа на направения анализ на педагогическата, научната и научно-приложната дейност на кандидата считам, че доц. д-р Димо Атанасов Атанасов отговаря на изискванията на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и Правилника на Аграрния университет за неговото приложение. Справката за научната продукция на доц. д-р Димо Атанасов показва, че тя значително надхвърля минималните национални изисквания за заемане на академичната длъжност "професор" по направление Икономика, научна специалност Икономика и управление (Селско стопанство). Научната продукция е по научния профил на конкурса, актуална е и го представя като утвърден учен.

Всичко това ми дава основание да оценя **ПОЛОЖИТЕЛНО** цялостната дейност на доц. Димо Атанасов.

Предлагам на почитаемото Научно жури също да гласува положително, а Факултетният съвет на Факултета по икономика при Аграрен университет – Пловдив да избере доц. д-р Димо Атанасов Атанасов за „**ПРОФЕСОР**” по научната специалност „**Икономика и управление (Селско стопанство)**“.

Дата: 26.10.2023

Гр. Пловдив

РЕЦЕНЗЕНТ:.....

(проф. д-р Зорница Стоянова)